

יחי המלך

קונטרס שבועי בענייני גאולה ומשיח

משיחות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א מליובאוויטש

גליון תתקיז

ערב שבת קודש פ' ויחי, י"א טבת ה'תשע"ב

יוצא לאור על-ידי

תלמידי ה'קבוצה', 'חיילי בית דוד' - בית משיח 770

במסגרת אגודת חסידי חב"ד באה"ק, תחת נשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

שישים ואחת שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א וק"ט שנה להולדתו

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

מוקדש

לכ"ק אדמו"ר שליט"א

מלך המשיח

מהרה יגלה אכ"ר

לזכות

הרה"ח ר' נפתלי הערץ בן מרת רייזל שיחאי עסטולין,
ליום הולדתו, זאת חנוכה - בי טבת
הווי"ח ר' יצחק בן מרת מזל שיחאי ויינשטיין,
ליום הולדתו, ג' טבת
הווי"ח ר' ישראל בן מרת גיטל שיחאי ווייס,
ליום הולדתו, ח' טבת
הווי"ח ר' ארי' לייב בן מרת אסנת שיחאי ווייסבאך,
ליום הולדתו, ט' טבת
הווי"ח ר' שלום בן מרת חנה שיחאי אלחראר,
ליום הולדתו, ש"ק פ' ויחי, י"ב טבת
הווי"ח ר' בצלאל בן מרת פערל שיחאי פלישמאן,
ליום הולדתו, ש"ק פ' ויחי, י"ב טבת
הווי"ח ר' עמוס בן מרת דבורה שיחאי נסים,
ליום הולדתו, ש"ק פ' ויחי, י"ב טבת
הרה"ג הרה"ח ר' שמעון הלוי בן הרבנית מרת לאה שיחאי רייטשיק,
ליום הולדתו, י"ג טבת
הווי"ח ר' נחום בן מרת פערל שיחאי מארקס,
ליום הולדתו, י"ג טבת
הווי"ח ר' אלימלך שמואל בן מרת גיטל שיחאי ווייס,
ליום הולדתו, י"ד טבת
הת"י הרב חיים בנימין בן מרת פייגע סאשע שיחאי עסטולין,
ליום הולדתו, ט"ז טבת
לאריכות ימים ושנים טובות עד ביאת גואל צדק
ומתוך בריאות הנכונה ולשנת ברכה והצלחה בגו"ר

***

לעילוי נשמת

מרת פערל ב"ר נפתלי ע"ה פלישמן
נפטרה ביום י"ב טבת ה'תשס"ט
ת. נ. צ. ב. ה.

ת. נ. צ. ב. ה.

*

נדפס ע"י בנה

הווי"ח ר' בצלאל שיחאי פלישמן

לעילוי נשמת

מרת ח' ברברה ב"ר בנימין ע"ה אנגלסון
נפטרה ביום ח' טבת ה'תשנ"ח
ת. נ. צ. ב. ה.

ת. נ. צ. ב. ה.

*

נדפס ע"י בנה

הווי"ח ר' מיכאל וזוגתו מרת לאה
ומשפחתם שיחאי אנגלסון

נדפס לעילוי נשמת ר' אורי אהרן יואל ב"ר יוסף ארי' לייב ז"ל ופאולין רות ב"ר יצחק ע"ה
ולענין ר' יוסף ארי' לייב ב"ר משה באר ז"ל מרת חשוא ב"ר נטע אורי הכהן ע"ה
ולענין ר' מאיר ב"ר צבי ע"ה ולענין יוסף ב"ר ארי' ע"ה
ו'הקיצו ורגנו שוכני עפר' והם בתוכם, ולזכות כל משפחותיהם שיחוי - לשפע ברכות עד בלי די

ב"ה

דבר מלכות

3

החיוזוק בנוגע לכל הגלויות / משיח ש"פ ויחי החשמ"ז

זמן הגאולה

8

כיצד לא הבחינו המצרים שיעקב אבינו חי? / פרשת השבוע באור הגאולה

המעשה הוא העיקר

12

כשאומרים ליהודי ש"הנה הנה משיח בא"... / הוראות למעשה בפועל

ניצוצות של משיח

13

איני יודע משום "קונצים" / קטעים קצרים ופתומים בעניני גאולה

כתב יד קודש

14

לפרש פשוטו של מקרא / מענה לשאלת המייתים בשיח ש"פ ושא החשמ"ז

מדור ה"דבר מלכות" מוקדש לזכות

הרה"ת אורי אהרן יואל בן מינדל וזוג' בתיה רות בת שרה שיחיו

וילדיהם: שטערנא שרה ושמואל שיחיו

ולזכות דוד יעקב בן מינדל שי, מיכאל נחמיה בן חוה אסתר וזוג' רחל יפה בת מינדל שיחיו

וילדיהם: עדן שרה ושהם מרדכי שיחיו

ולזכות שושנה חסיה בת מינדל שתחי

ולזכות הרה"ת אפרים יונה בן פאולין רות וזוג' רייזל פרומה בת חי רחל שיחיו

ולזכות הרה"ת יוסף יצחק בן רייזל פרומה שי ולזכות חי רחל בת שפרנצא שתחי

ולזכות צבי בן חי רחל שי

סניף ארה"ב: 383 Kingston Ave. #38, Brooklyn, NY 11213 • טל': 347-675-5771

סניף ארץ הקודש: ת.ד. 2025 כפר חב"ד, 60840 • טל': (03) 960-0667 • פקס: (03) 960-7219

דואר אלקטרוני: chinuch@neto.net.il • אינטרנט: www.moshiach.net/blind

בס"ד.

בהמשך למענה כ"ק אדמו"ר שליט"א בנוגע לפרש"י דפ" ויחי, שםם הוזכר כבר

ש"שבסו של לוי עשאו מחזר על הגרנות לתרומות ומעשרות" - ע. ין לא תפסנו:

בהתוועדות נתבאר שכאשר לומדים את הפסוק "וכל תרומה אשש וגו" אשר יקריבו

לכהן וגו" בפשוטו של מקרא, הנה לשיטת רבי ישמעאל - "כהנא מסייע כהני" - עדיף

לשנות את הפסוק ממשעותו ולפרש ש"תרומה" קאי על ביכורים, כדי לסייע לכהנים בכך

שהביכורים ינתנו להם, מכיון שבפסוק "תביא בית ה' אלקיך" לא נאמר עדיין שצריכים

לתת את הביכורים לכהנים.

ועל זה שאלנו: אם פסוק זה קאי על ביכורים ולא על תרומה - היכן מפורש בקרא

לפני פ' קורח (כי בפ' קורח מפורש הן בנוגע לתרומה והן בנוגע לביכורים) שצריכים

לתת תרומה לכהנים, ומכיון שענין זה לא ~~אשש~~ נחפרש עדיין בקרא, מדוע רואה

ר' ישמעאל לסייע לכהנים בענין הביכורים יותר מאשר בענין התרומה, הרי ששש בנוגע

לשניהם לא נחפרש עדיין בקרא שצריכים לתתם לכהנים? *למה לא נפרש ש"תביא בית ה' אלקיך" קאי על ביכורים?*

ורצינו לתרץ ע"פ המבואר בלקו"ש ח"ה ע' ו' - שבס' כאשר מפרשים ש"תרומה" קאי

על ביכורים, עדיין מפורש בקרא (כאן) שבס' התרומה ניתנת לכהנים, מכיון שנאמר "לכל

קדשי בני ישראל... לכהן לו יהי". ושאלנו האם זו היתה הכוונה.

למה לא נפרש ש"תביא בית ה' אלקיך" קאי על ביכורים? ויחי - לא תפסנו:

הצ"ע ענין זה מפורש ~~ע~~ בפרש"י, ולא בפסוק עצמו, וא"כ, ~~אשש~~ כיצד אפשר לומר

שהפסוק אינו צריך ~~ל~~ להודש כאן שהתרומה ניתנת לכהן (כפשוטו לשון ~~אשש~~

הכתוב: "וכל תרומה צבש וגו" לכהן לו תהי", ולכן אפשר לקאי על ביכורים כדי

לסייע לכהנים בענין הביכורים, מכיון שענין זה נחפרש כבר בפרש"י?

בסגנון אחר: כאשר ר' ישמעאל מפרש שבסוק זה קאי על ביכורים ולא על תרומה

(כדי לסייע לכהנים בענין הביכורים) - איך יכול לסמוך על פרש"י ב" ויחי.

וגם: אפילו בפרש"י דפ" ויחי לא נחפרש שהתרומה ניתנת לכהנים, כי אם באופן

פשוט סתמי - תרומת ומעשרות לשבסו של לוי. נמצא הצורך לסייע לכהנים, ~~אשש~~ *למה לא נפרש ש"תביא בית ה' אלקיך" קאי על ביכורים?*

לפרש שהתרומה ניתנת לכהנים דוקא. ואם נסמוך על זה שהמלמד יסביר לנו חמט למקרא

שהתרומות לכהנים והמעשר ללוי כו', א"כ, גם בנוגע לביכורים (בפ' משפטים ותשא)

ועד הנחות בלה"ק

סביר המלמד שהם ניתנים לכהן? ~~אשש~~ כלה - כל ערה. ~~אשש~~

לפרש פשוטו של מקרא

בקשר עם פ' השבוע (פרש"י מט, ז), מובא בזה צילום (מוקטן) נדיר ממענה כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א לשאלות המניחים בשיחת ש"פ נשא ה'תשמ"ג – אודות ביאור בפרש"י הקשור לפרשתנו (הביאור נדפס בהתועדויות תשמ"ג ח"ג ע' 1608 ואילך)

פענוח הכתי"ק (בא בהדגשה ולפי סדר הדברים):

על מה שרצו המניחים לתרץ ע"פ המבואר בלקו"ש ח"ח ע' 31, כתב כ"ק אד"ש: **באם את"ל שלשון פרש"י סובל פי' זה.**

בתחילת הקטע שלאחמ"כ, אחרי התיבות "מ"ש כ"ק אדמו"ר שליט"א", כתב הרבי: **באם את"ל שאינו מרומז אפילו.** בהמשך למ"ש "ענין זה מפורש בפרש"י כו"מ מחק כ"ק אד"ש את התיבה "רק" והוסיף: **שבא לא לחדש דינים, כ"א לפרש פשוטו ש"מ בויחתי.**

בהמשך לזה, בסוף הקטע הבא מחק כ"ק אד"ש את התיבה "אינו" והוסיף בכת"ק לאחרי התיבות "לסמוך על": **פשוטו ש"מ.**

בקטע האחרון הדגיש כ"ק אד"ש את התיבה "לכהנים", מחק את תיבת "צריכים" וכתב: **ה"ז ל' הש"ס בנוגע לענין אחר שהזכרתי אני ולא פרש"י – בנדו"ד מספיק שהי' משבט לוי ומסייע שבט לוי ופשוט** "לבן חמש למקרא שהתרומות לכהנים והמעשר ללוי כו"מ [=] כן הוא לשון שאלתם], (והיינו שאין צריך לסמוך על המלמד כו' כלשונם).

בשולי העמוד הוסיף כ"ק אד"ש בכת"ק: **גם דיבור פשוט כזה – ה"ז בגדר . . קושיא!?**

מוקדש לעילוי נשמת

הרה"ח ר' **משה נחום** בהרה"ח ר' **מרדכי מענדל** ע"ה קדנר

נפטר כ"ב ניסן – אחרון של פסת, ה'תשע"א

יה"ד שתיכף ומיד יקויים היעוד "הקיצו ורוננו שוכני עפר" והוא בתוכס, בגאולה האמיתית והשלימה

החיזוק בנוגע לכל הגלויות

בדורנו זה (דור הראשון דגאולה) יוסף שבדורנו, נמצא יחד אתנו עד לרגע האחרון שיוצאים (והוא בכלל, כפשוט) מהגלות, ונותן כח וחיזוק שלא להתפעל כלל וכלל מקשיי הגלות ● המאורע דהנסיון - אין לו מציאות כלל גם בעוה"ז הגשמי והחומרי, "עולם הקליפות", כי אם ענין של דמיון בלבד, ומכיון שכן, הרי, הדיבור אודותיו הוא בדבר שאין בו ממש, ובמילא, ללא כל תועלת ● משיחות ש"פ ויחי ה'תשמ"ז - מוגה

א. שבת זו היא "שבת חזק" – ע"ש שבה מסיימים ספר שלם בתורה, ספר בראשית שהוא ספר הראשון שבתורה (ראשון במעלה וחשיבות, ובמילא, גם ראשון בסדר כפשוטו), וכמנהג ישראל ("תורה היא"¹) שבסיום² הספר מכריז כל הקהל בקול רם "חזק חזק ונתחזק".

תוכן הענין – שסיום ספר בתורה (ובפרט ספר ראשון³) נותן **חיזוק ותוקף** בכל עניניהם של ישראל, החל מעניני התורה, וזה נמשך גם בעניני העולם, כמאמר⁴ "קוב"ה אסתכל באורייתא וברא עלמא", וכן "בר נש מסתכל בה באורייתא ומקיים עלמא"⁵.

והנה, מכיון שההכרזה "חזק חזק ונתחזק" באה בהמשך ובסמיכות ממש לסיום הספר⁶,

(1) תוד"ה נפסל – מנחות כ, ב. וראה בהנסמן בלקו"ש חכ"ב ע' 56 הע' 2.

(2) ראה שו"ע או"ח סו"ס קלט וב"כ. ובספרי טעמי המנהגים.

(3) להעיר מהענין ד"כל התחלות קשות" (כמובא גם בפרש"י על התורה (יתרו יט, ה), פשוטו של מקרא), מכיון שעיי"ז נעשה פתיחת הצינור כו' (ראה לקו"ש ח"כ ס"ע 74. וש"נ).

(4) זהר ח"א קלד, ססע"א. ח"ב קסא, רע"ב. ח"ג קעח, א. וראה ב"ר בתחלתו.

(5) זח"ב שם.

(6) ועד כדי כך, שלא ממתנינים עד שהעולה לתורה

הרי מובן (א) שעיקר החיזוק נלקח מסיים הספר, היינו, הפסוק האחרון שבו, (ב) ופעולת החיזוק היא, לכל לראש (ובעיקר) בחלק התורה **הסמוך לו**, התחלת פ' שמות (שקורין בתפלת מנחה דשבת חזק), כדלקמן.

ב. [. . .] סיום ספר בראשית הוא – וימת יוסף בן מאה ועשר שנים ויחנטו אותו ויישם בארון במצרים".

ולכאורה, נשאלת שאלה הכי פשוטה גם אצל בן חמש למקרא:

בהתחלת הפרשה מסופר אודות בקשתו של יעקב ליוסף אל נא תקברני במצרים ושכבתי עם אבותי . . . וקברתני בקבורתם"⁷, כלומר, הן מצד העילוי ד"וקברתני בקבורתם", "במערה אשר בשדה המכפלה . . שמה קברו את אברהם . . את יצחק גו"⁸, והן מצד החסרון דארץ מצרים, "ערות הארץ"⁹, תכלית הירידה.

ואילו בנוגע ליוסף – מדגישים בסיום

יברך את הברכה שלאחריו, אלא, מנהג ישראל, שמיד בסיום הקריאה, לפני אמירת הברכה, מכריזים "חזק חזק ונתחזק" (ואין בזה הפסק כו').

(7) פרשתנו מז, כט-ל.

(8) שם מט, ל-לא.

(9) מקץ מב, ט. שם, יב. וראה קה"ר פ"א, ד (בסופו).

אינני יודע משום "קונצים"

כאשר שואלים יהודי: כיצד אתה יכול לומר ש"יעקב אבינו לא מת", הרי "ספדו ספדנייא וחנטו חנטייא" עם כל שאר הענינים?

עונה הוא: **"אנא קרא קדריש"**! אינני יודע משום "קונצים" ופוליטיקות ("קיינע קונצן און קיינע פאליטיק").

ועל מה שמקשים – הרי היו כל הענינים הנ"ל? עונה הוא: אינני יודע משום ספדנים ושום קברנים – "אנא קרא קדריש", ללא שום פלפולים, אני יודע רק מה שכתוב בתורה: "מה זרעו בחיים אף הוא בחיים".

(קטע מר"ד משיחת ש"פ ויחי, י"ב טבת ה'תשנ"א - בלתי מוגה)

כשנמצאים בסוף זמן הגלות אין מקום לבכי והספד

ובלשון הגמרא (בהסוגיא ד"יעקב אבינו לא מת") **"בכדי** (בחנם) ספדו ספדנייא כו" (בניחותא) – דאף שבגמרא הרי זו **שאלה** (בתמ"י), מ"מ, כל ענין בתורה (גם השאלה) הו"ע **קיים ונצחי** [וראי' לדבר – מהדין דהמתפיס בשבועת משה גם לאחר שבטלה] – כי, כשנמצאים בסוף זמן הגלות אין מקום לבכי והספד ("ניטא וואָס צו קלאַגן"), כיון שתיכף ומיד ממש רואים ש"יחי יעקב" בפועל ממש, נשמה בגוף.

(משיחת ש"פ ויחי, ט"ז טבת ה'תשנ"א - בלתי מוגה)

עוברים לספר הגאולה

[. .] גם כשנמצאים במעמד ומצב ד"יחי יעקב", חיים אמיתיים, ועד לאופן שלמעלה ממדידה והגבלה, "מאד" – הרי, כל זמן שנמצאים "בארץ מצרים", **חסר הענין הכי עיקרי** שאליו משתוקקים כל בני – להיות במעמד ומצב ד"בנים הסמוכים על שולחן אביהם", שלכן, גם כשיש להם כל המצטרך להם ברוחניות ובגשמיות, במה נחשב זה בערך לצער הגלות, **"בנים שגלו מעל שולחן אביהם"!**... ולכן, מפרשת ויחי, "יחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנים", באים לפרשת (וספר) שמות שקשורה עם ענין הגאולה (ספר הגאולה), "ואלה שמות בני ישראל", "על שם גאולת ישראל נזכרו כאן", "ראובן ושמעון נחתין ראובן ושמעון סלקין".

(משיחת ש"פ ויגש, ה' טבת ה'תשנ"א - בלתי מוגה)

לזכות הרה"ת ר' מנחם מענדל הלוי זוג' מרת נחמה פייגא שיחיו וילדיהם: שולמית ובעלה הרה"ת דוד הלוי ובניהם: נתן הלוי ויוסף יצחק הלוי שי' לאבקובסקי מאיר שלמה הלוי, חנה שרה, לוי יצחק הלוי וחווה מוסיא שיחיו שגלוב

כאמור, עם התחלת פ' שמות, "ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה גו":

בפ' שמות מתחיל עיקר הענין גדלות מצרים¹², קושי השעבוד כו', כי, אף שהירידה למצרים היתה כבר לפני¹³, ב'פ' ויגש¹³, הרי, בנוגע לתקופה ההיא נאמר¹⁴ "וישב (ישיבה בשלוה¹⁵) ישראל בארץ מצרים בארץ גושן ("במיטב הארץ"¹⁶) ויאחזו בה (לשון אחוזה¹⁷) ויפרו וירבו מאד", ורק בפ' שמות, לאחר ש"וימת יוסף וכל אחיו וכל הדור ההוא"¹⁸, אזי, התחיל (עיקר) ענין הגלות, קושי השעבוד כו' (שהרי "כל זמן שאחד מן השבטים קיים לא ה' שעבוד"¹⁹), החל מהענין ד"הבה נתחכמה לו גו"²⁰.

ועפ"ז מובן שלפני התחלת הגלות וקושי השעבוד, יש צורך בנתינת-כח וחזיון מיוחד – שזהו"ע ד"ויישם בארון במצרים":

יוסף, המפרנס ומכלכל את ישראל²¹ – נמצא יחד עם בני²², "ויישם בארון במצרים", ובאופן שמציאותו היא בשלימות (לא רק העצמות²², אלא גם הבשר וכו') גם ע"פ **טבע**, "ויחנטו אותו ויישם בארון", ונמצא שם באופן של קביעות (עד ליציאת בני מגלות

(12) ראה גם לקו"ש ח"ל ע' 249 ואילך.
 (13) מו, א ואילך.
 (14) ס"פ ויגש.
 (15) ע"ד פרש"י ר"פ וישב.
 (16) ויגש מז, ו. שם, יא. פרש"י שם מה, יח.
 (17) פרש"י ס"פ ויגש. וראה קונטרס משיחות ש"פ ויגש תשמ"ז ס"ו ובהערה 120.
 (18) שמות א, ו.
 (19) פרש"י וראו, ו טז (משמור"ר פ"א, ח).
 (20) שמות א, י"ד.

(21) שלכן נקראים כל ישראל על שמו – "נוהג כצאן יוסף" (תהלים פ, ב. פרש"י ומצו"ד עה"פ).
 (22) כולל הפירוש הפנימי ד"עצמות" – מלשון **עצמותיות**, עצם מציאותו דיוסף (מגלה עמוקות אופן יז עה"פ בשלח שם). וראה אוה"ת בשלח (כרך ז') ע' ב'תרט"ג, כלומר, לא רק שלמות העצמותיות, אלא גם שלמות הגלוי וההתפשטות כו'.

הפרשה והספר "ויישם בארון במצרים", היינו, לא זו בלבד שלא נקבר במערת המכפלה, וגם לא בארץ ישראל בכלל, אלא עוד זאת, בחוץ לארץ גופא – "במצרים" דוקא, ובזה גופא – "ויחנטו אותו ויישם בארון", פעולה המדגישה את ענין הקביעות¹⁰.

[בפסוק שלפנ"ז נאמר אמנם "וישבע יוסף את בני ישראל לאמר פקד יפקד אלקים אתכם והעליתם את עצמותי מזה", אבל: (א) ענין זה נאמר בפסוק שלפנ"ז, ואילו בפסוק האחרון, סיום הספר, מודגש הענין ד"ויישם בארון במצרים", (ב) "והעליתם את עצמותי מזה" הוא מצד שבועתו של יוסף שנתקיימה בפועל רק לאחר משך זמן ארוך, ואילו בנוגע לפועל מיד – "ויחנטו אותו ויישם בארון במצרים" באופן של קביעות, ובמשך דורות. (ג) "והעליתם את עצמותי מזה", העצמות בלבד¹¹, משא"כ "ויחנטו אותו ויישם בארון במצרים" – השלימות גם דבשר כו'¹⁰].

ונשאלת השאלה – איזה חיזוק ("חזק חזק ונתחזק") לומדים ומקבלים מסיום הספר "ויישם בארון במצרים"!

ג. וי"ל הביאור בזה – שחיזוק זה קשור,

(10) "כי החניטה היא לקיים הבשר שלא יכלה ויהי הגוף קיים כאלו הוא חי" (ש"ך עה"ת פרשתנו נ, ב. עיי"ש בארוכה (סוד הענין כו')), וכן "ויישם בארון", "באופן שלא יגיע המים אליו בתוך הארון" (פ"י תרגום יונתן עה"פ).
 (11) ראה סוטה יג, ב: מפני מה נקרא יוסף עצמות בחייו, מפני שלא מיחה בכבוד אביו כו'. וראה ראב"ע בשלח יג, יט. ש"ך עה"ת סוף פרשתנו. בשלח שם. – וצ"ע כיון שויחנטו אותו (לקיים הבשר) ויישם בארון*. ועכצ"ל שרק נקרא עצמות, אבל הארון וכל אשר בו, גם הבשר, נקבר בשכם. – וראה לקמן הערה 22.

(* הש"ך (בשלח שם) כתב שזה ה'י' העונש על ששמעו כו' שנתאכל הבשר למירוק. ועפ"ז צע"ג לשון הגמרא "נקרא עצמות", דעיקר חסר מן הספר, דהרי נקרא עצמות מפני שנעשה עצמות, וזה דנעשה עצמות הוא מפני ששמעו כו'.
 ולהעיר גם מזהו סוף פרשתנו: בתר דאשתתיל דא קיימא גופא שלים זמנין טגיאין... ויעקב... הוה בקימא בגופא ונפשא, כגונא דא ליוסף... בקימא דגופא דכתיב ויחנטו אותו כו'.

כשאומרים ליהודי ש"הנה הנה משיח בא"...

"בקש לגלות את הקץ לבניו" (רש"י ריש פרשתנו)

ומזה גם הוראה לכל היהודים לכל הדורות – שצריך להיות הענין ד"ביקש . . לגלות . . קץ הימין": יהודי צריך לרצות ולבקש שיהי גילוי הקץ, שזה גופא (הבקשה וההתבוננות בזה) נותן סיוע ועידוד רב בעבודת ה'.

וכפי שרואים במוחש, שכשאומרים ליהודי ש"הנה הנה משיח בא" ("אט אט קומט משיח") ו"ווי וואַנט משיח נאָו" – זה פועל זירוז והוספה בעבודת ה', וזהירות יתירה יותר שלא יהי שום ענין של "שמא יגרום כו", שח"ו יעכב את ביאת המשיח.

ובימינו אלה מיתוסף עוד ענין: תורת אמת אומרת² "כלו כל הקיצין ואין הדבר תלוי אלא בתשובה", הגמרא אומרת בפשיטות שהקץ ישנו כבר מזמן;

צריך רק שיהי³ השעתא חדא⁴ – ההזהר ("דעם" קער"")⁵ דתשובה, שמביא "ומיד הן נגאלין"⁶, מיד ממש – "נאָו" – בעגלא דידן.

(תרגום חפשי משיחות עשרה בטבת וש"פ ויחי ה'תשמ"א – מוגה*)

1) כנוסח התפלה ג"פ בכ"י (בימות החול) את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח. ובכל תפלה – ותחזינה עינינו כו'. וראה לקו"ש ח"כ ע' 458, 384 ואילך.	5) מלשון וישע גו' לא שעה (ראה סה"מ קונטרסים ח"ב ע' 792. ועוד).
2) סנהדרין צז, ב.	6) רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ה.
3) ראה מאמרי אדה"ז הקצרים ע' ריב.	7) בגימטריא ז"ן, א-ל הוי' – ראה בארוכה שיחת ש"פ צו, ה'תשמ"א.
4) זח"א קכט, א.	* נדפס בלקו"ש ח"כ ע' 234.

מוקדש לעילוי נשמת

הרה"ג הרה"ח ר' חיים משה יהודה בהר"ר ירמיהו הכהן ולאח"כ ע"ה בלוי

מו"ל כת"י הראשונים, רב בית כנסת ומנהיג רוחני במשך יובל שנים, וזיכה אלפים במצוות תפילין ומזוזה נפטר ג' אייר ה'תשס"ג, לסדר "אמור אל הכהנים"

ולע"ז וזגתו הרבנית חנה חיי' הנה בת ר' מאיר שמריהו ורחל – נפטרה י"ג כסלו ה'תשמ"ג יה"ר שתיכף ומיד יקיים היעוד "הקיצו ורננו שוכני עפר" והם בתוכם, בגאולה האמיתית והשלימה

מצרים).

ולכן, לאחר שמסיימים "ויחנטו אותו ויישם בארון במצרים", מכריזים "חזק חזק ונתחזק"²³ – שזהו החיזוק להמשך ד"הבאים מצרימה", שלא להתפעל מקושי הגלות והשעבוד, מכיון שלא נמצאים בגלות לבד, אלא ביחד עם יוסף.

ובפרט – ש"יוסף" הוא גם ה"מושל בכל ארץ מצרים"²⁴ (מלכות שהיתה מושלת בכיפה²⁵), עד ש"בלעדיך לא ירים איש את ידו ואת רגלו בכל ארץ מצרים"²⁶, שמזה מובן, שאף א' אינו יכול להפריע, ח"ו, לבני גם בהיותם בגלות כו'.

ד. והנה, ענין זה מהוה חיזוק בנוגע לכל הגלויות – "כל המלכויות נקראו על שם מצרים כו"²⁷, כל הגלויות, עד לגלות האחרון, ובגלות האחרון גופא – עד לימי הגלות האחרונים, עקבתא דמשיחא ממש, דורנו זה ותקופתנו זו.

ואדרבה – מצד הענין דירידת הדורות כו', הרי, בדורנו זה דוקא יש צורך מיוחד בזה, ולכן עשה הקב"ה שכל הוראות התורה (ובנדוד"ד, החיזוק ד"ויישם בארון במצרים") יהיו באופן גלוי.

ואכן, מודגש הדבר באופן גלוי לעין כל – שהרי שמו (הראשון) של כ"ק מו"ח אדמו"ר

ולהעיר מפתגם כ"ק אדנ"ע: איך וועל גאַנץ זיין . . מיט מיין עצמיות . . איך וועל גאַנץ זיין מיט מיין התפשטות (סה"ש תורת שלום ע' 248).

23) ורק לאח"ז מברך (העולה לתורה) ברכה שלאחרי (כנ"ל הערה 6), וי"ל דהיינו שאמירת הברכה קאי גם על הענין ד"חזק חזק ונתחזק", כולל עניית אמן ע"י השומעים, ואדרבה – גדול העונה אמן יותר מן המברך, בדוגמת נצחון המלחמה ע"י הגבורים (נזיר בסופה).

24) ויגש מה, ח.

25) ראה מכילתא בשלח יד, ה. שמו"ר פט"ו, יו"ד, זח"ב ו, א.

26) מקץ מא, מד.

27) ב"ר פט"ז ה.

נשיא דורנו הוא "יוסף", יוסף שבדורנו.

וכמודגש גם בפעולתו ועבודתו, שחידושו העיקרי הו"ע הפצת התורה והיהדות והפצת המעיינות חוצה, באופן ד"באר את התורה", "בשבעים לשון"²⁸ – שזהו ע"ד "יוסף", יוסף ה' לי בן אחר²⁹, כלומר, להתעסק גם עם יהודים אלו שלולי עבודתו היו (בגלוי) בבחינת "אחר"³⁰, שגם הם יהיו "בן"³¹ (גם בגלוי), ועד ל"בן" הכי נעלה, "בנימין", "בן ימין", שהוא לבדו נולד בארץ ישראל³² (וי"ל שזהו העילוי דה"אחר" שנעשה "בן" – עבודת התשובה לגבי עבודת הצדיקים³³).

וזוהו ע"ד "ויישם בארון במצרים" המודגש במיוחד בדורנו זה (דור האחרון דגלות שהוא גם דור הראשון דגאולה) – שיוסף שבדורנו, נמצא יחד אתנו עד לרגע האחרון שיוצאים (והוא בכלל, כפשוט) מהגלות, ונותן כח וחיזוק ("חזק חזק ונתחזק") שלא להתפעל כלל וכלל מקשיי הגלות, אלא אדרבה –

28) דברים א, ה. ובפרש"י. ולהעיר, שענין זה ה' "בעשתי עשר חודש גו" (שם, ג) – חודש שבט, שבעשירי שבו ("העשירי יהי קודש") חל יום ההילולא דיוסף שבדורנו, תכלית השלימות ד"כל מעשיו ותורתו ועבודתו אשר עבד כל ימי חייו" (ראה אגה"ק סז"ך-כח).

29) ויצא ל, כד.

30) ועד כדי כך, שה"אחר" (בנימין), קראה לו רחל (כבכמה מהשבטים שנקראו ע"י האמהות, שנביאות היו) "בן אוני", "בן צערי" (ראה זח"ב סז, ב), שבזה מודגש ביותר הקס"ד שלולי ההתעסקות עמו יהי בבחינת "אחר". ולאידיך, אף שרחל קראה לו כן – לא מצינו בשום מקום שיקרא בשם זה, ולא עוד, אלא שאין צורך אפילו באזהרה שלא לקרותו בשם זה (ע"ד "כל הקורא לאברהם אברם עובר בעשה" (ברכות ג, א)), מכיון שבדאי נעשה "בן", ועד ל"בן ימין", ועד לתיבה אחת דוקא, "בנימין", כבפנים.

31) ראה אוה"ת ע"ה פ (רכ, א ואילך), פרשתנו שפו, א ואילך. שצ, א ואילך. שצז, ב ואילך.

32) פרש"י וישלח לה, יח.

33) ראה ברכות לד, ב. רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ד. ולהעיר מהחילוק דיוסף ובנימין, צדיק עליון וצדיק תחתון – תו"א ס"פ תרומה. לקו"ת ראה כה, ד ואילך. תו"ח ס"פ ויגש. סה"מ תרס"א ע' קסג. ובכ"מ.

להוסיף ביתר שאת וביתר עוז במעשינו ועבודתינו, כדי לסיים ולהשלים את "צחצוח הכפתורים"³⁴, עד לשלימות הנצחון³⁵ ד"מלחמת בית דוד"³⁶, בביאת דוד מלכא משיחא.

ה. מכיון שנמצאים אנו בימי הגלות האחרונים, לאחר שנשלמו כבר כל הענינים, כדברי כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו שלא נשאר לנו כי אם "לצחצח את הכפתורים", ותיקף ומיד, "עמזו הכן כולכם"³⁷ לקבל פני משיח צדקנו,

– ובפרט שמאז ועד עתה עברו כמה עשיריות שנים שבהם עסקו גם ב"צחצוח הכפתורים" –

הרי, בהכרח לומר שכאשר יהודי פוגש איזה ענין של מניעה ועיכוב בעניני יהדות, בבחינת "הבה נתחכמה לו" – אין זה אלא ענין של נסיון, ע"ד "האלקים נסה את אברהם"³⁸, "נסה" (גם) מלשון נס והרמה, היינו כדי שעיי"ז יבוא לתכלית העילוי – הרמה לגבי השלימות שלפניו, ע"ד החילוק דנס וטבע (כמבואר בארוכה בדרושי חסידות³⁹).

כלומר: מובן וגם פשוט עד כמה גדלה מעלתו של אברהם אבינו – אפילו לפני

34 ראה שיחת שמח"ת תרפ"ט. וראה שיחת י"ב טבת הערה 10.

35 כמודגש בענין דעניית אמן, שהוא בדוגמת נצחון המלחמה (כנ"ל הערה 31).

ולהעיר מהרמז ע"ד הקשר והשייכות ל"יוסף", שנקרא בפרשתנו (מט, כו) "זיוזי אחיו", והרי הענין דנצחון המלחמה תבאר בסוף מסכת נזיר.

36 ראה שיחת שמח"ת תרס"א – נדפסה בלקו"ד ח"ד תשנ"ז, ב ואל"ך. סה"ש תש"ב ס"ע 141 ואל"ך.

37 סה"מ קונטרסים ח"ב שצז, ב. אגרות קודש אדמו"ר מוהרי"צ ח"ד ריש ע' רעט.

38 וירא כב, א.

39 ראה לקו"ת פ' ראה (יט, ב ואל"ך) ד"ה אחרי ה' אלתיכם תלכו וביאורו. ד"ה זה וביאורו בסה"מ צ"ל הצ"צ בסופו. ד"ה נתת ליראק פר"ת (ס"ע קה ואל"ך). ד"ה כי מנסה תש"ח (ע' 94 ואל"ך). ד"ה נתת ליראק תש"ח (סה"מ מלוקט ע' קפה ואל"ך). ושי"ן.

הנסיגות⁴⁰, ועל-אחת-כמה-וכמה לאחר כמה נסיגות, בתוכם נסיון דכבשן דאור כשדים, ועד לתשעה נסיגות, שבדאי לא ה' שום חסרון בעבודתו ומעלתו של אברהם אבינו; אלא, מכיון שרצה הקב"ה להרימו ולנשא לדרגא נעלית עוד יותר, ועד לאין ערוך (נס) – ניסהו (נס והרמה) גם בנסיון העשירי⁴¹.

ועד"ז בנדו"ד:

לאחרי שלימות העבודה בכל הענינים, כולל גם ענין הנסיגות שעברו בני"ב במשך כל הדורות, ובמיוחד בנוגע ליוסף שבדורנו (נשיא הדור, אשר, "בתר רישא גופא אזיל"⁴²), כל הנסיגות שהיו ברוסיא הסובייטית, שעמד ככולם בתוקף ובגבורה עילאית, עד ליציאתו משם בשלימות, עם כל בני ביתו, ביחד עם ספרי וכתבי רבותינו נשיאינו כו' (כולל – פעולה נמשכת גם במדינה ההיא, פירות ופירי פירות כו', גם בימינו אלה) – הרי בודאי שלא חסר מאומה כו'; אלא, שהקב"ה רוצה שיהי ענין של נס והרמה באופן נעלה עוד יותר, ולכן, מביא נסיון נוסף⁴³.

1. ועוד נקודה בזה – שהנסיון הוא ע"י דבר שאין בו מציאות כלל, וכל ענינו אינו אלא לפעול נס והרמה, עיי"ז שמראים שלא

40 דבן שלש שנים הכיר את השם, שנאמר (תולדות כו, ה) עקב אשר שמע אברהם בקולי, חושבני מאה ושבעין ותרין" (נדרים לב, סע"א). וראה רמב"ם הל' ע"ז פ"א ה"ג.

41 להעיר, שהלשון "נסה" נתפרש רק בנוגע לנסיון העשירי, ולא בנוגע לנסיונות שלפניו, גם אלו שנתפרשו בכתוב, מכיון שבו ה' עיקר (ושלימות) ענין הנס וההרמה, ועד שפעל ממשות בניסיונות שלפניו, "שלא יאמרו הראשונות לא ה' בהם ממש" (פרש"י וירא כב, ב. נתבאר בארוכה בלקו"ש ח"כ ע' 73 ואל"ך).

42 עירובין מא, א. וראה סוטה מה, ב.

43 להעיר גם ממארו"ל (נדרים כב, ב) "אלמלי חטאו ישראל לא ניתן להם אלא חמשה חומשי תורה וספר יהושע בלבד", היינו, שהענין הבלתי-רצוני אינו אלא כדי שעיי"ז יתוסף יותר בתורה, כדברי חז"ל (מכות כג, רע"ב) "רצה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצוות".

זרעו בחיים אף הוא בחיים" נאמר ע"י הנביא (ירמ'י) בנבואה לאחרי כו"כ שנים ודורות – והרי על-דרך הרגיל ישנו הכלל ד"שכיחא היזקא" (כדאיתא בפסחים²⁸), היינו, שכאשר עוזבים "את החיים ואת הטוב" ישנו ההיפך מזה²⁹ [. . .] ומה עוד כשהיו במצרים [וגם כשהלכו לקבור את יעקב אבינו הם ידעו שאח"כ יחזרו למצרים, שהרי השאירו שם את הטף] וידעו שמצרים היא "ערות הארץ"³⁰,

– ואם כן, אלו ש"ספדו ספדנייא וחנטו חנטייא וקברו קברייא" לא ה' אצלם שום ספק שלפחות "חלק" מזרע יעקב לא יהי' בחיים, שאז גם יעקב לא יוכל להיות בחיים, ובמילא (לדעתם) צריך להיות "חנטו חנטייא", ומכיון ש"חנטו חנטייא" צריך גם להיות "ספדו ספדנייא וקברו קברייא".

וא"כ, אין צורך להדחק ולומר שהם חנטו את יעקב אבינו מחמת הספק כדי להבטיח את העתיד – כי גם אם נאמר שהמצרים ידעו שחיו של יעקב קשורים בזרעו וידעו שקישור הנפש בגוף של יעקב קשורה לאופן הנהגת הבנים, שזהו דבר המתקבל בשכל

[למצריים הרי ה' את "חכמת מצרים"³¹, והיו אצלם כמה ענינים של שכל כולל גם חכמת הנפש, ובפרט לפי דברי פרעה "לא ידעתי את הווי"³², היינו שאת הו' הוא לא ידע אבל אודות "אלקים" הוא כן ידע³³, שהפירוש "אלקים" ע"פ שולחן-ערוך³⁴ (עאכ"כ ע"פ קבלה וחסידות) הוא "בעל היכולת ובעל הכחות", ונמצא שהם ידעו את כל הענינים שבטבע כולל גם את נפש האדם שהיא ג"כ חלק מהטבע, והם ידעו איך נפש האדם קשורה עם הילדים ועאכ"כ גוף האדם]

– הנה אצל אלו ש"חנטו חנטייא" ה' מונח בפשטות, שהגם שיעקב ה' צדיק ולמרות שהוא בירך את בניו ומסר להם את כל ההוראות להתנהג בדרך התורה והמצוה – והם אמנם נהיו "שלוחי מצוה" בכח התורה והמצוות – אבל מצד הכלל ד"שכיחא היזקא" ויתירה מזו "קביעא היזקא" (כגירסת רבינו חננאל בפסחים³⁵), ומכיון שהמצרים ידעו שלאחרי קבורת יעקב הם חוזרים למצרים ל"ערות הארץ" – במילא היו בטוחים שלא "בכדי (בחנים) חנטו חנטייא" אלא זהו "ודאי" שצריך להיות חנטו חנטייא, מכיון שאצל יעקב יהי' מה שהי' אצל אברהם ויצחק.

(תרגום חפשי משיחת כ"ק מנ"א ה'תשל"א – בלתי מוגה)

28 ח, ב (וש"ן. אב שם – "קבוע" (ראה להלן בסוף הסעיף) לא "שכיחא").
29 נצבים ל, טו ואל"ך.
30 מקץ מב, ט. יב.
31 מ"א ה, י.
32 שמות ה, ב.
33 לקו"ת אמור לה, ג. המשך תער"ב ח"ב ע' תתכב. ועוד. וראה תר"א סב, א – יתירה מזה.
34 אר"ח ס"ה.
35 שבהע' 28. וראה בהנסמן בהערה הנ"ל – כבר"ח.

מוקדש לעילוי נשמת ר' יהודה ב"ר צבי הירש ע"ה סטראל – נפטר ביום כ"ז אלול ולע"נ זוגתו טשרנא גיטל בת ר' יעקב ע"ה – נפטרה ביום ה' טבת י"ד שתיכף ומיד יקויים היעוד "הקיצו ורננו שוכני עפר" והם בתוכם, בגאולה האמיתית והשלימה נדבת בנס – יבלחט"א – הרה"ח שמואל סטראל ומשפ' שיחיו

וצריך להבין:

(א) מדוע אכן הם לא ידעו מכך?

(ב) אם אכן לא ידעו (ו"סבורים היו שמת") – לשם מה זקוקים בכלל ל"מקרא אני דורש", הי' לו לומר שאכן "בכדי חנטו חנטייא" כי "יעקב אבינו לא מת" אלא שהם לא ידעו מכך!

(ג) וביותר יקשה: אילו היינו אומרים ש"יעקב אבינו לא מת" הוא בנוגע לנשמה, אזי מובן מדוע אלו שהיו צריכים לחנטו לא ידעו שהוא חי, מאחר שאין להם שום שייכות לנשמת יעקב אבינו, הם אינם מסוגלים לגעת בה; אבל אם הכוונה "יעקב אבינו לא מת" היא גם בנוגע לגופו – מה זאת אומרת שהם לא ידעו מכך? הרי הם חנטו את גופו והי' עליהם לראות זאת, שהרי אינו דומה נגיעה (חניטה) בגוף חי לחניטה של גוף שאינו חי, וכיצד יתכן שלא הבחינו בכך?!

ה. והביאור בזה:

בשעת מעשה הרגישו שיש בגופו עוד חיות, אך הם לא ידעו מה יהי' איתו מחר ומחברתיים²⁴ – ומכיוון שיש לחנטו את הגוף מבעוד מועד, לפני שמתחילים להיות בו ענינים של הרס (כפי שהמפרשים²⁵ מביאים בפירושים על סוגיא זו, ובפירושים על ענין החניטה) – הנה כדי להבטיח שאם מחר יתחיל בגופו ענין המיתה, יהי' זה באופן שהגוף ישאר שלם באופן שוה, כדרך גוף חנוט, הוצרך להיות "חנטו חנטייא".

והנה, מכיוון ש"מקרא אני דורש" אשר חיי יעקב קשורים ל"זרעו" (וכמבואר לעיל שחידושו של יעקב לגבי אברהם ויצחק הוא בהנוגע ל"זרעו") – ומכך מובן, שזה שיעקב הוא "בחיים", הרי זה תלוי בזה ש"זרעו בחיים", כמובן מההשוואה "מה זרעו בחיים אף הוא בחיים",

ואם יהי' חלק מ"זרעו" שלא יהי' "בחיים" ח"ו, אזי נהי' אצלו "כאברהם שיצא ממנו ישמעאל", במילא לא יתכן ש"יעקב אבינו לא מת",

– זהו שאומר: "מקרא אני דורש". מה זרעו בחיים אף הוא בחיים – שהפסוק מבטיח ש"זרעו" יהי' בחיים, והפסוק משווה את יעקב לזרעו – היינו שישנה הבטחה בפסוק שזרעו יהי' בחיים.

ובלשון הרמב"ם²⁶: "הבטיחה תורה סוף ישראל לעשות תשובה בסוף גלותם ומיד הם נגאלין" – התורה מבטיחה ש"זרעו" יהיו בחיים, כי בטוח יעשו תשובה;

ולא רק חלק מזרעו – שאז הרי זה בדומה לאברהם ויצחק, אלא "לא ידח ממנו נדח"²⁷ – הפסוק מבטיח שאם "זרעו" הוא מזרע יעקב (שלגביו לא נאמר "ביעקב ולא כל יעקב" (כביצחק), אלא) אצלו מפורש בפסוק ש"זרעו בחיים" – ובמילא יהי' יעקב "חי" לעולם.

ו. ועל פי זה, סרה מאלי' השאלה "וכי בכדי חנטו חנטייא":

הם לא ידעו מה יקרה עם זרעו של יעקב אבינו – שהרי הפסוק שממנו למדים (ש"מ

24) וראה בחכמת מנוח (תענית שם) שמפרש ד"יעקב

25) ראה גאון יעקב והר"ף (עוד) לע"י שם.

26) הל' תשובה פ"ז ה"ה.

27) ע"פ ל' הפסוק – ש"ב יד, יד.

24) וראה בחכמת מנוח (תענית שם) שמפרש ד"יעקב אבינו לא מת" הכוונה במצרים – לפני בואו למערת המכפלה.

מתפעלים כלל, שאז, מתגלה האמת שאין בו מציאות כלל, כי אם לפעול נס והרמה:

בנוגע לנסיון העשירי – איתא במדרש⁴⁴: "ביום השלישי, וכי מאחר שהדרך קרובה למה נתעכב שלשת ימים, כיון שראה (שטן) שלא קבלו ממנו (אברהם ויצחק), הלך ונעשה לפניו נהר גדול, מיד ירד אברהם לתוך המים . . . כיון שהגיע עד חצי הנהר הגיע המים עד צווארו, באותה שעה תלה אברהם עיניו לשמים, אמר לפניו רבש"ע כו', מיד נער הקב"ה את המעין ויבש הנהר ועמדו ביבשה".

כלומר, כל ה"נהר גדול", אשר, כבר ב"חצי הנהר הגיע המים עד צווארו" – לא היתה לו מציאות כלל (לא רק ברוחניות, אלא) גם בעוה"ז הגשמי, כי אם ענין של דמיון בלבד, ולכן, כאשר אברהם הראה שאינו מתפעל מזה (אלא ממשיך ללכת כדי לקיים את ציווי ה'), ו"תלה אברהם עיניו לשמים" – אזי נתגלה האמת, שאין כאן מציאות של נהר כלל, "יבש הנהר ועמדו ביבשה", ואדרבה – כל מה שנשאר ממנו, אינו אלא הענין דנס והרמה.

ועד"ז בנדו"ד – שאין לנסיון מציאות כלל גם בעוה"ז הגשמי והחומרי, "עולם הקליפות"⁴⁵, ולכן, כאשר "תלה . . . עיניו לשמים", אזי נתגלה באופן גלוי לעין כל שאין כאן מציאות כלל, וכל מה שנשאר, אינו אלא הענין דנס והרמה – שע"ז יתוסף עוד יותר בהפצת המעיינות חוצה, ע"י ההוספה בהוצאה לאור והדפסת כתבי רבותינו נשיאנו כו',

ובלשון המדרש (במק"א⁴⁶) בנוגע להכרזה "דידן נצח", ש"לא עלון מן תמן עד זמן דחמון כמין חרדא דדמא על אפי מיא" (סימן לביטול המציאות דרוח רע), שאז שקט (היפך המצב הקודם ד"חמו ערבוביא במיא") המעין והנהר הטוב שבמדרש שממנו שתו בני"ג, היינו,

44) תנחומא וירא כב.

45) תניא פ"ו (מע"ח) שמ"ב ספ"ד).

46) ויק"ד פכ"ד, ג.

שע"ז ניתוסף ביתר שאת וביתר עוז בתוקף התפשטות הנהר מהמעין, עד להפצת המעיינות (לא רק הנהר, אלא גם המעין עצמו) חוצה.

ז. עפ"ז מובן בפשטות שכל ההדגשה צריכה להיות אך ורק בנוגע לענין הנס וההרמה, ולא בנוגע לעצם המאורע דהנסיון:

המאורע דהנסיון – אין לו מציאות כלל, כאמור, ומכיון שכן, הרי, הדיבור אודותיו הוא בדבר שאין בו ממש, ובמילא, ללא כל תועלת, ואדרבה – ע"ז שמדבר אודותיו ומחשיבו למציאות⁴⁷, מבלבל את עצמו והיצה"ר שלו כו'.

ולאידך, ענין הנס וההרמה – הוא המציאות האמיתית, הכוונה והתכלית דהנסיון, כאמור, שע"ז יתוסף עוד יותר בהפצת התורה והיהדות והפצת המעיינות חוצה.

ובאותיות פשוטות – שכל החיות וההתלהבות כו' צריך להיות בענין ד"ישמור משמרתי מצותי חוקותי ותורותי" (כמ"ש באברהם אבינו)⁴⁸, החל מלימוד ספרי וכתבי החסידות (ופשיטא, בהקדמת לימוד נגלה דתורה – "תלמודו בידו"⁴⁹), היינו שכאשר יוצא לאור ספר חדש, קונטרס או מאמר כו', צריך כאו"א ללמוד, ובהדגשה – שאין להסתפק בכך שישנם כמה וכמה שלומדים ענין זה, אלא "כל⁵⁰ אחד ואחד חייב לומר בשבילי נברא העולם", ובנדו"ד בשבילי נדפס ספר, קונטרס או מאמר זה!

47) דפשיטא שאינו יכול לעשותו למציאות, כלשון חז"ל (ב"ד פל"ט, יד. וש"נ) "אם מתכנסין כל באי עולם לברוא יתוש כו'".

48) תולדות כו, ה.

49) לשון חז"ל – פסחים נ, א. וש"נ. וראה לקו"ת שה"ש כב, ד, שע"י "הלימוד שלמד בבחי' הנגלות שבתורה (בעוה"ז) מזה נעשה בחי' לבוש שבו ועל ידו יוכל להשיג פנימיות התורה" (בג"ע), ומזה מובן גם בנוגע ללימוד הנגלה והפנימיות בעוה"ז גופא.

50) סנהדרין לז, א – במשנה.

כיצד לא הבחינו המצרים שיעקב אבינו חי?

תרגום חפשי ללשון הקודש - בעריכת מערכת "יחי המלך"

א. הגמרא במסכת תענית¹ מספרת על ר' נחמן ור' יצחק שישבו יחד לסעודה. "בתר סעוד" (לאחר שסיימו סעודתם) אמר ר' יצחק: "הכי אמר ר' יוחנן יעקב אבינו לא מת".

שאלו מיד ר' נחמן: "וכי בכדי ספדו ספדנייא וחנטו חנטייא וקברו קברייא", כלומר, היות ש"לא מת" – מה פשר כל הענינים הללו, הרי הם היו "בכדי" – ללא שום תועלת², שהרי הוא ה' חי?

ענה ר' יצחק: "מקרא אני דורש, שנאמר³ ואתה אל תירא עבדי יעקב . . כי הנני מושיעך מרחוק ואת זרעך מארץ שבים – מקיש הוא לזרעו, מה זרעו בחיים אף הוא בחיים".

ב. [. .] בגמרא זו ישנם כמה דיוקים (כפי שהמפרשים⁴ מתעכבים על-כך):

ראשית, נשאלת השאלה: למאי נפק"מ?

והתשובה ע"כ פשוטה ביותר: מת מטמא ואילו חי אינו מטמא (כלשון הידוע בגמרא⁵), ובאם "יעקב אבינו לא מת" הרי שאז אינו מטמא. ואפילו לדעות ש"קברי צדיקים אינם מטמאים באוהל"⁶, הם מודים שבמגע כן מטמאים, וא"כ על יעקב אבינו לא ניתן לומר זאת (שהוא מטמא במגע) מכיון שעליו אומר ר' יוחנן ש"לא מת" (וכמודגש ביותר בלשון רש"י⁷) – והרי "מת מטמא ואין חי מטמא".

שזוהי נפקא-מינה לפועל בימינו אלה.

וכאן ממשיכים המפרשים⁸ ושואלים: מדוע דוקא יעקב (לא מת)?

הן אמת שהוא ה' "בחור שבאבות"⁹, אך מהו הקשר בין זה שהוא ה' "בחור שבאבות" לזה שהוא "מת" או "חי", ומהו החילוק בינו לאברהם ויצחק?

הנה על זה המענה כההמשך בגמ': "מקרא אני דורש . . מה הוא בחיים אף זרעו בחיים" – שבזה טמון ההסבר לא רק לשאלה "וכי בכדי חנטו חנטייא וכו'", אלא בדרך ממילא מתורצת גם הקושיא מדוע דוקא יעקב [אלא שלגמ' ה' זה פשוט גם קודם, אך עבורנו הדבר מובן עוד יותר מההדגשה בפסוק], וכדלהלן.

(1) ה, ב.

(2) ופ' רש"י: וכי בחנם ספדו כו'. וראה מפרשי העין-יעקב בדיוק לשון זה.

(3) ירמ' ל, י.

(4) ראה עיון יעקב לע"י כאן.

(5) נדה ע, ב.

(6) ראה הנסמן בלקו"ש ח"ח ע' 234 ובהע' 55, 59.

(7) "אלא חי הוא לעולם" – ראה להלן סוס"ג.

(8) ראה חדא"ג מהרש"א תענית שם. הרשב"א וענף יוסף לע"י שם.

(9) ב"ר פע"ז, א.

ג. הגמרא בפסחים¹⁰ אומרת מה החילוק בין יעקב לאברהם וליצחק, שיעקב אינו "כאברהם שיצא ממנו ישמעאל . . יצחק שיצא ממנו עשו", אלא יעקב "מטתו שלמה"¹¹, שאצל יעקב כל הילדים אמרו "שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד"¹² ויעקב ענה "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד"¹³.

ובענין זה מתבטאת ייחודיותו של יעקב אבינו על אברהם ויצחק¹⁴:

אצל אברהם ויצחק בנוגע לנשמתם הם "חיים" – כמרז"ל¹⁵ "צדיקים (ש) במיתתן נקראו חיים",

אמנם, בנוגע לחיי הגוף – כיון שהבן נמשך מהוריו ובפרט מהאב, ומפני שאצל אברהם ה' ישמעאל שהתנהג היפך הרצון, ועד"ז אצל יצחק ה' עשו היפך הרצון – נמצא שהגוף של אברהם ויצחק "קשור" עם ישמעאל ועשו.

בנוגע לשאר הענינים – הרי ידוע¹⁶ הדיוק בענין "יצא ממנו ישמעאל", שזה אמנם "ממנו" אבל באופן ד"יצא", וכמו שאמרה לו שרה¹⁷ "גרש את האמה הזאת ואת בנה"; ועד"ז אצל יצחק נאמר¹⁸ "ביצחק יקרא לך זרע" ומפרשים¹⁹: "ביצחק – ולא כל יצחק";

אבל בנוגע לגוף שזה נעשה בעת הלידה – הרי לזה אין תקנה, כי יש חלק מגופו של אברהם שנשאר אצל ישמעאל (כביכול), ויש חלק מגופו של יצחק אצל עשו. ולכן, היות וחלק זה "מת" ביחד עם ישמעאל ועשו, במילא אצל אברהם ויצחק לא יכול להיות מצד גופם "חי לעולם".

משא"כ אצל יעקב החידוש הוא ש"לא מת" – היינו שהגוף שלו חי, ובלשון רש"י²⁰ "חי הוא לעולם" – והכוונה גם לגופו. והסיבה לזה: כי אצל יעקב היתה "מטתו שלמה" (כל ילדיו, כולל גם "ואת דינה בתו"²¹), ובמילא ע"י "זרעו בחיים (הנה) אף הוא בחיים".

ד. והנה, כאשר אמרו בגמרא "יעקב אבינו לא מת", לא עלתה השאלה מה החילוק בין יעקב לאברהם ויצחק – מאחר שזהו דבר הפשוט שלא "כאברהם שיצא ממנו ישמעאל . . יצחק שיצא ממנו עשו", והגוף של האבא יש לו שייכות לילדים והוא עובר לילדים ע"י טיפת האב, "הלובן שממנו עצמות וגידים"²² עם כל הענינים שהגמרא מביאה.

אך השאלה שעלתה היא – "וכי בכדי חנטו חנטייא": אם כך, מדוע הוצרכו לחפש עצות שגופו של יעקב יוותר קיים²³?

עונה על כך הגמרא: "מקרא אני דורש כו'" (ולכאורה, מה המענה בזה על השאלה הנ"ל? הנה על כך) מפרש רש"י: הם לא ידעו מכך – "סבורים היו שמת".

(10) נ, א.

(11) ויק"ר פל"ז ה. פרש"י פרשתנו מז, לא. וראה תו"כ

בחוקותי כו, מב. ספרי ואתחנן ו, ד. האזינו לב, ט.

(12) ואתחנן ו, ד.

(13) פסחים שם.

(14) ראה עד"ז מקומות שבהערה 8.

(15) ברכות יח, סע"א.

(16) לקו"ת ואתחנן ה, א. שה"ש ט, ד. ועוד.

(17) וירא כא, י.

(18) שם, יב.

(19) נדרים לא, א. פרש"י ויצא כח, טו. וראה לקו"ש

ח"כ ע' 342 הערה 154.

(20) תענית שם ד"ה לא מת.

(21) ויגש מו, טו. וממקומות שבהערה 11 מובן שכולל

גם אותה.

(22) נדה לא, א.

(23) ראה הרי"ף לע"י תענית שם.